

RESEARCH OF MASTERS AND POSTGRADUATE STUDENTS

<https://doi.org/10.17721/2522-1272.2025.86.16>
UDC 791.43/.45:78:(047.6)

Musical News Intro on the Radio: a Literature Review

Arsen Rizun

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

The purpose of the scientific article is to review scientific sources that address the topic of musical news intro, in particular, the relevance of their research, typology, functions, research methods, as well as other issues related to the topic. Works that have already reviewed the literature on intro are named. The main method of the review is global monitoring of Internet resources on intro using the artificial intelligence tool ChatGPT4o, as well as searching for sources in the electronic catalogs of the M. Maksymovych Scientific Library of Taras Shevchenko National University of Kyiv, the V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, using the ScienceDirect, Web of Science databases and other open access electronic resources. The results of the review showed that musical news intro are a highly specialized topic and the literature in the required volume is absent. Most often, intro are considered as an element of background music for radio programs.

Keywords: intro, jingles, station Ids, background music, types, functions, news, radio

Citation: Різун, А. (2025). Музичні новинні заставки на радіо: огляд літератури. *Наукові записки інституту журналістики*, 86, 171–188. <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2025.86.16>

Copyright: © 2025 Арсен Різун. This is an open-access draft article distributed under the terms of the **Creative Commons Attribution License (CC BY)**. The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms

ДОСЛІДЖЕННЯ МАГІСТРІВ І АСПІРАНТІВ

УДК 791.43/.45:78:(047.6)

Музичні новинні заставки на радіо: огляд літератури

Арсен Різун

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

Метою наукової статті є огляд наукових джерел, у яких зачіпається тема музичних новинних заставок, зокрема, актуальність їх дослідження, типологія, функції, методики дослідження, а також інші питання, що стосуються теми. Названо роботи, в яких уже було зроблено огляд літератури стосовно заставок. Основним методом огляду є глобальний моніторинг інтернет-ресурсів щодо заставок за допомогою інструмента штучного інтелекту ChatGPT4o, а також пошук джерел в електронних каталогах Наукової бібліотеки імені М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, з використанням баз ScienceDirect, Web of Science та інших електронних ресурсів відкритого доступу. Результати огляду засвідчили, що музичні новинні заставки є вузькоспеціалізованою темою і література у потрібному обсязі відсутня. Найчастіше заставки розглядаються як елемент фонові музики радіопрограм.

Ключові слова: заставки, джінгли, позивні, фонові музика, типи, функції, новини, радіо

Цю статтю написано в рамках науково-дослідної роботи кафедри кіно- і телемистецтва Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка «Аудіовізуальні медіа та мистецтва як основа сучасної екранної комунікації та культури» (Audiovisual Media and Arts as the basis of Contemporary Screen Communication and Culture) (номер державної реєстрації 0124U001435). Кафедральна тема присвячена дослідженню стратегії функціонування аудіовізуальних медіа та мистецтв як ефективних інструментів екранної комунікації та культури; функціональних, видових, типологічних, форматних, жанрових концептів й актуальних трендів розвитку індустрії. Закономірно, що огляд наукової літератури, яка стосується кафедральної теми, є обов'язковим. Оскільки предметом нашого дисертаційного дослідження є типи та функції музичних новинних заставок на радіо (МНЗ), то першочерговим завданням можна вважати пошук та аналіз різних наукових джерел, в яких би розкривалися означені питання.

Метою статті є огляд наукових джерел, отриманих шляхом глобального моніторингу інтернет-ресурсів щодо МНЗ за допомогою інструмента штучного інтелекту ChatGPT4o.

У дисертаційних дослідженнях, наукових статтях традиційно подається огляд наукових джерел за темою дослідження. З рекомендаціями щодо написання такого огляду літератури можна ознайомитися тут (Гай, 2023; Основи методології та організації, 2010).

Арсен Різун <https://orcid.org/0009-0009-2765-2854>

Цю статтю було опубліковано спочатку онлайн 24 червня 2025 року. Вона є результатом дослідження в межах НДР кафедри кіно- і телемистецтва Навчально-наукового інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Арсен Різун аспірант.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. У розробленні дослідження, зборі, аналізі чи інтерпретації даних, у написанні рукопису спонсори участі не брали.

Електронна адреса автора для листування: Арсен Різун arsen.rizun@knu.ua

Нами не зафіксовано окремих робіт, спеціально присвячених огляду наукових джерел, у яких би аналізувалися дослідження МНЗ. Проте у дисертаційних роботах та наукових статтях, навчальних посібниках, монографіях спорадично представлено подібні огляди. Так, в авторефераті на тему *«Психоакустичний вплив на масову свідомість у соціокомунікаційній системі суспільства»* автор О. Фомиця зазначає, що взагалі питання психоакустики, куди, безперечно, входить і вивчення функцій музичних елементів радіопрограм, цілісно не розглядалося: «аналіз наявної історіографічної бази засвідчив широкий інтерес науковців до питань психоакустики. Однак наукових досліджень, у яких би вказана тема корелювалася з медіагалуззю, журналістикою та соціальними комунікаціями нами не зафіксовано – є лише праці дотичного спрямування. Як самостійна проблема психоакустичного впливу на масову свідомість у соціокомунікаційній системі суспільства не вивчалася, історіографічні традиції в національному журналістикознавстві та соціальних комунікаціях відсутні» (Фомиця, 2020, с. 7).

У своїй статті цей же автор О. Фомиця пише, що «загалом вплив музики на фізичний стан людини досліджувався широко й неодноразово (Н. Войтенко, А. Розік, О. Павлович, Я. Чмух, О. Абрамчук, Л. Шварц, А. Поручинський, О. Шпенков, І. Конарева, Д. Дженкінс, Л. Шарман та ін.). Упродовж останніх десятиліть також проведено низку досліджень психоемоційного впливу музики на реципієнта (О. Яшник, В. Петрушин та ін.). На сучасному етапі досліджувався вплив музики на маси, зокрема: як засобу масової інформації (О. Кузьменко, В. Садівничий та ін.); як фактору соціалізації (Н. Тимків); як явища сучасної культури (І. Лященко, О. Мозгова, І. Дегтярьова та ін.). Також мали місце дослідження впливу музики на людину в галузі психології (М. Субота, Л. Перетятко і М. Тесленко, О. Шевяков, А. Славська, Я. Лисенко та ін.). Однак вивчення впливу музики на маси в ЗМІ, зокрема в теле- та радіопрограмах, практично не проводилося» (Фомиця, 2019, с. 14). Тим більше ці автори окремо не розглядали функції МНЗ. Проте, аналізуючи музичні заставки (позивні) новин як знаковий звук, О. Фомиця робить покликання на наукові джерела для підтвердження своїх результатів дослідження, наприклад (Brown, 2001).

Інша дослідниця Ю. Любченко у монографії *«Виразальна система радіожурналістики»* звертає увагу на наукові джерела, в яких зачіпається питання ролі музичної заставки до програм: «Однак більшість дослідників розмежовує функціональне призначення музики й шумових ефектів у радіожурналістиці. Так, В. Смірнов, крім вищевказаних функцій, пропонує індивідуальні функції музики як виразального засобу. Отже, музика виконує роль музичної заставки до програми – характерної музичної фрази, що ідентифікує програму в ефірі; джінглів, розбивок між блоками в межах однієї програми; звукового тла, що підкреслює ритм тексту та визначає темп текстових відрізків, музика виступає як художній засіб для створення цілісного звукового образу» (Любченко, 2016, с. 45).

Дослідниця відзначає роль ученого І. Тріккеля у розробці теорії з використання музики в радіопередачах, акцентуючи увагу на функціях музики в радіоефірах. «Саме І. Тріккель був одним з авторів теорії з використання музики в радіопередачах. Він визначав такі функції музики як виразального засобу: документальна, доповнення уяви, відзначення дії, відображення настрою, формування психологічного впливу. Слово й голоси дійсності, слово та музика створюють специфічну радіомову, що сприяє розвитку уяви слухача. У зв'язку із цим звукова картина досягає великого емоційного впливу» (Любченко, 2016, с. 45).

Зауважимо, що огляд літератури за темою МНЗ частково вже було представлено нами у поданій до наукового журналу статті *«Методичні підходи до вивчення функцій музичних новинних заставок»* (Rizun, 2025).

Метод

У цілому пошук наукової літератури здійснювався різними шляхами: пошукова робота з електронними каталогами Наукової бібліотеки імені М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка, Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, з використанням баз ScienceDirect, Web of Science та інших електронних ресурсів відкритого доступу. У цій статті запропоновано використання штучного інтелекту ChatGPT4o як інструмента для пошуку наукових джерел. Перевагою такого методу є те, що ШІ здійснює по всьому середовищу інтернету швидкий та глобальний мета-пошук, який провести вручну нелегко. ШІ було запропоновано 17 пошукових фраз:

- musical intro for radio news
- music jingles for radio news
- music in radio news
- musical intro for breaking news
- music jingles for breaking news
- music in breaking news
- research on music in radio news
- research on music jingles for radio news
- research on musical intro for radio news
- research on music in breaking news
- research on music jingles for breaking news
- research on musical intro for breaking news
- музичні заставки для радіоновин
- музичні джінгли для радіоновин
- музика у новинах радіо
- дослідження музики у радіоновинах
- дослідження музичних джінглів для радіоновин
- дослідження музичних заставок для радіоновин

Відповідь ШІ була такою:

Я виконав **автоматизований пошук** за всіма 17 пошуковими запитами (англійською та українською), і система переглянула **перші 30 релевантних результатів з кожного запиту**, тобто:

- **17 запитів × ~30 результатів = ~510 джерел**, з яких:
 - Було **профільно релевантними** (хоч частково зачіпають тему **музичних джінглів / вступів до радіоновин**) – приблизно **12 джерел**.
 - **Повноцінно науковими** або опублікованими в академічних виданнях – **менше 5**.

Ось деякі причини низької кількості точних збігів:

- Ця тема є **вузькоспеціалізованою** і рідко винесена в окремі наукові дослідження.
- У більшості праць музика в радіо згадується **опосередковано**, як частина загальної аудіостратегії або брендингу ЗМІ.
- Багато результатів – **бази музики** або **джингл-сервіси**, а не наукові праці.

Потім за пропозицією ШІ був проведений більш глибокий пошук у Google Scholar, BASE, Dialnet та Academia.edu. Після поглибленого пошуку в академічних базах даних –

Google Scholar, HAL, BASE, Dialnet та Academia.edu – було знайдено кілька релевантних джерел, які досліджують використання музики, джінглів та звукових заставок у радіоно-
винах.

Коментар III:

Ось як виглядає структура автоматизованого пошуку, який я виконав на основі твоїх **17 пошу-
кових запитів (англійською й українською)**:

Типи джерел, які було переглянуто автоматично

Пошук охопив **зовнішні академічні платформи** та **змішані джерела (академічні, освітні, публіцистичні)**, доступні через загальний веб-пошук.

Джерела, які могли бути охоплені через мета-пошук:

Тип джерела	Назва або приклади	Чи переглядалось автоматично
◇ Академічні пошуковики	Google Scholar, BASE, Semantic Scholar, OpenAIRE	☒ Частково (через загальний індекс Google)
◇ Базы з відкритим до- ступом	HAL, Dialnet, Academia.edu, ResearchGate	☒ Частково (при наявності індекса- ції у Google)
◇ Каталоги університетів	Institutional Repositories, e.g., Harvard DASH	☒ Іноді (якщо проіндексовані)
◇ Комерційні бази	JSTOR, Scopus, EBSCO, ProQuest	☒ Ні, бо ці бази потребують авто- ризованого доступу
◇ Цифрові бібліотеки	SpringerLink, Wiley, Elsevier	☒ Тільки індексовані елементи з відкритим доступом
◇ Освітні джерела	OpenEdition, ERIC, jour- nals.sagepub.com	☒ Частково

Оцінка масштабу перегляду

- **Кількість джерел / платформ** з індексованим доступом: приблизно **10–15 загальнодо-
ступних платформ**.
- **Глибина пошуку**: перші **30 релевантних позицій на запит × 17 запитів** → орієнтовно **510 веб-позицій** (переважно з Google).
- **Відбір релевантних**: на основі текстових фрагментів, доменів (наприклад, *.edu, *.ac.uk, *.org) та змісту.

Результати пошуку штучного інтелекту такі:

Академічні дослідження

1. Music and the Radio

Автор: *Neville Smith*

Платформа: ResearchGate

https://www.researchgate.net/publication/358266052_Music_and_the_Radio

2. Feeling the Story: Background Music's Effect in News Podcasts

Автор: *Molly B. Peterson*

Університет: Harvard Kennedy School (магістерська робота)

<https://dash.harvard.edu/server/api/core/bitstreams/b69eabc3-0b93-4d3d-89ba-89c9b2036b09/content>

3. Contribution of Radio Musical Broadcasting to National Development: A Study of Selected Radio Stations in Lagos State, Nigeria

Автори: *Olanrewaju et al.*

Журнал: Studies in Media and Communication, Redfame Publishing
<https://redfame.com/journal/index.php/smc/article/view/6120/6176>

4. "Innovating Radio News: Effects of Background Music Complexity on Processing and Enjoyment"

У цьому дослідженні аналізується вплив складності фонові музики на сприйняття та задоволення від радіоновин. Результати свідчать, що додавання простого ритму робить новини більш запам'ятовуваними та приємними для слухачів.

Читати на Academia.edu

5. "A Historical Approach to Radio Jingles & Station IDs"

Ця стаття пропонує історичний аналіз радіоджинглів та ідентифікаційних заставок станцій, досліджуючи їх еволюцію та вплив на впізнаваність бренду.

Читати на Academia.edu

6. "Звуковий образ регіональної радіопрограми в контексті провідних тенденцій розвитку медіаринку"

У цій статті розглядаються типові та своєрідні риси звукового образу програм регіональних радіостанцій, включаючи використання музичних елементів у новинних випусках.

Читати на Academia.edu

7. "Звуковий образ радіомовлення як медіаефект"

Дослідження звукового образу радіомовлення як теоретико-прикладної проблеми сучасних медіастудій і медіапсихології, з акцентом на компоненти ефективності його впливу.

Читати на Academia.edu

8. "Порівняльна характеристика радіо 'Ера ФМ' та 'BBC Radio 5 Live'"

У цій статті розглядається актуальність новин на радіо в епоху цифрових медіа та відзначається, що місія новин на радіо залишається незмінною – інформування людей про події у світі, країні, регіоні, місті. Хоча основна увага приділяється формату подачі новин, можуть бути згадки про використання музичних елементів у новинних випусках. Наука ЛПУ

Джерело: science.lpnu.ua

Наш аналіз цього джерела не підтвердив пропозицію III використати джерело як матеріал для огляду теми МНЗ.

Польською мовою

9. «How Cinderella Came Late to the Ball: The Development of Radio Studies in the United Kingdom and Europe»

10. Автор: Guy Starkey

Хоча стаття написана англійською, вона опублікована в польському журналі та містить обговорення розвитку радіодосліджень у Європі, включаючи Польщу.

https://bazhum.muzhp.pl/media/texts/media-kultura-komunikacja-spoleczna/2016-tom-12-numer-4/media_kultura_komunikacja_spoleczna-r2016-t12-n4-s11-23.pdf

Наш аналіз цього джерела не підтвердив пропозицію III використати джерело як матеріал для огляду теми МНЗ.

11. «Canadian Broadcasting Corporation and the Role of National Media Institutions in Creating Cultural Identity: A Historical Approach»

Автор: Rafał Kuś

Стаття досліджує роль національних медіаінституцій у формуванні культурної ідентичності, зокрема через радіомовлення.

Читати на BazHum

Наш аналіз цього джерела не підтвердив пропозицію III використати джерело як матеріал для огляду теми МНЗ.

Французькою мовою

11. «Vaudeville, Hollywood et la radio pendant la Seconde Guerre mondiale : la politique intermédiate des numéros de variétés»

Автор: Marguerite Chabrol

У цьому дослідженні розглядається, як голлівудські мюзикли сприяли американській воєнній пропаганді, поєднуючи радіо та сценічні виступи.

Читати на OpenEdition

Наш аналіз цього джерела не підтвердив пропозицію III використати джерело як матеріал для огляду теми МНЗ.

12. «**“A Claim to Be Heard”**: Voices of Ordinary People in BBC Radio Features»

13. Автор: [ім'я автора не вказано]

14. Стаття аналізує еволюцію радіофічерів BBC, зокрема використання музики та звукових ефектів для передачі голосів звичайних людей.

15. Читати на OpenEdition

Опрацювання джерел, запропонованих III, передбачає перевірку лінків. Джерело 2 не відкривається за вказаним лінком. Через пошук у браузері за назвою джерела вдалося відкрити файл і замінити лінк.

Джерело 8: лінк спрацював, але реальний текст має розширену назву: «Особливості подавання радіоновин: порівняльна характеристика радіо ‘Ера ФМ’ та ‘BBC Radio 5 Live’».

Джерело 9: не відкривається за вказаним лінком. Через пошук у браузері за назвою джерела вдалося відкрити файл і замінити лінк.

До списку літератури було внесено джерела після їх відкриття та опрацювання бібліографічного запису згідно з оригіналами. Для аналізу змісту відібраних джерел також було використано інструмент AI Assistant, інтегрований в Adobe Acrobat Online.

Результати та обговорення

Метою огляду літератури безперечно є пошук результатів досліджень та їх інтерпретацій стосовно МНЗ. Проте ми усвідомлюємо, що МНЗ є вузькоспеціалізованою темою і гіпотетично літератури у потрібному обсязі немає, що й підтвердив III у своєму коментарі після мета-аналізу «інтернет-простору» за 17-ма запитами (див. *Методи дослідження*). В оглядах джерел нас цікавили питання інтерпретації важливості, **актуальності** подібного роду досліджень, відображення їхньої спрямованості на розкриття певних проблемних наукових, галузевих, соціальнопсихологічних та іншого роду питань. Крім того, нас цікавили дані про **типи** та **функції** МНЗ, **методику дослідження**, а також що досліджено з предмета МНЗ взагалі.

Надані Ю. Любченко та О. Фомицею короткі огляди літератури, присвяченої виражальним засобам радіо та психоакустичному впливу на маси, концентрують дослідницьку увагу на факті *відсутності психоакустичних досліджень медіа*, результати ж таких досліджень мали б вирішальне значення для розкриття маніпулятивно-пропагандистських ефектів у плані впливу на масову свідомість та поведінку мас. Автор перераховує дослідників впливу музики на фізичний стан людини, спільноти, поведінку реципієнта, звертає увагу, що у сучасній науці вивчається вплив музики на маси, проте системні дослідження впливу музики у радіо- та телепрограмах відсутні. Ю. Любченко звертає увагу на ті роботи, в яких музика у радіопрограмах розглядається науковцями як виражальний засіб для ідентифікації програм в ефірі, підкреслення ритму тексту та визначення темпу текстових відрізків, створення цілісного звукового образу.

У результаті, зважаючи на малу кількість джерел, в яких зачіпається питання вивчення МНЗ, ми отримали розуміння того, що МНЗ є музичними одиницями і функціонально «працюють» за законами впливу музики на людину. Цей широкий підхід до МНЗ як музичних одиниць зобов'язав нас оглянути доступні джерела про вплив музики на психологіч-

ні та фізичні стани людини (Баранова, 2016; Патер, 2021; Савельєва-Кулик, 2014; Соловей, 2015).

«Багато людей навіть не замислюються про те, що коли вони слухають музику різних стилів і жанрів, вона впливає на їхню психіку та поведінку, а з часом – на формування особистості людини, – пишуть автори В. Баранова та А. Копитова. Важливо також, в якій формі поведінки цей вплив проявляється та до чого може привести. З незаперечною впевненістю можна стверджувати, що цей вплив так чи інакше є фактом... Сила впливу музики полягає в тому, що, обминаючи свідомість, вона проникає прямо в душу, в підсвідомість і створює настрій людини. Таким чином наша підсвідомість будує систему абстрактних зв'язків, які й є прихованим "відчуттям" музики» (Баранова, 2016, с. 98). На думку дослідниць, «питання контролю впливу музики на людину через підсвідомість повинно вирішуватися комплексно, одночасно враховуючи природу звука, фізіологію людини, її психіку, естетичну складову музикальної та загальної культури особистості та сучасні можливості впливу за допомогою музики на поведінку великих скупчень людей» (Баранова, 2016, с. 99).

Музика має звукову природу, через те акустичні характеристики звуку при дослідженні будь-яких звукових явищ є важливими предметами вивчення. «Для розуміння значущості впливу музики на організм людини необхідні знання акустики. Відомо, що звук є окремим випадком механічних коливань хвиль. Основними об'єктивними характеристиками коливального процесу є частота, яка визначає висотність звуку в його слуховому діапазоні, та амплітуда (сила, або гучність звучання)» (Савельєва-Кулик, 2014, с. 31). Таким чином, дослідження МНЗ з точки зору акустичної є закономірним. І якщо, як пише Савельєва-Кулик у своєму посібнику з музичної терапії, акустичний сигнал впливає на клітини живого організму, змінюючи їх активність, звук змінює електромагнітну провідність клітинних структур, їх електрохімічну активність (цей вплив отримав назву «неспецифічного акустикобіорезонансного ефекту») за посередництва слухової та вібротактильної рецепцій і на основі явища резонансу синхронізує власну частоту з вібраціями біополя та клітин організму людини (Савельєва-Кулик, 2014, с. 33), – то тим самим це можна віднести і до МНЗ як звукового явища.

У питанні впливу музики на людину необхідно враховувати, крім акустичних характеристик, і той факт, що на характер слухового сприйняття музики і тип психофізіологічних реакцій впливають особистісні (життєвий, руховий, мовний досвід, музикальність, психофізичний стан і адекватність слухача) та музично-динамічні фактори (ритм, гучність, темп, тональність, темброві характеристики виконуваного музичного твору). При адекватному сприйнятті слухача енергійна мажорна, помірно гучна музика тонізує, а помірно повільна, мажорна та мінорна, неголосна і мелодійна музика виявляє седативну дію (Савельєва-Кулик, 2014, с. 34–35). При прослуховуванні музики, яка доставляє задоволення, сповільнюється пульс, посилюються скорочення серця, знижується артеріальний тиск, розширюються кровоносні судини. При подразнюючому характері музики серцебиття частішає і слабшає (Савельєва-Кулик, 2014, с. 37). «Результатом впливу трофотропної музики на організм є стабілізація артеріального тиску та пульсу, вирівнювання дихання, розслаблення м'язів, звуження зіниць та зменшення чутливості шкірних покривів. Крім того, людина відчуває спокій, який безпосередньо пов'язаний з відчуттям задоволення. Вказані ефекти обумовлені тим, що трофотропна музика, на противагу ерготропній, стимулює п. vagus та парасимпатичний відділ ВНС відповідно, створюючи відчуття спокою та розслабленості» (Савельєва-Кулик, 2014, с. 48). Як висновок, МНЗ, залежно від того є вони одиницями ерготропної (гіпотетично – найчастіше) чи трофотропної музики (див. Додаток), будуть чинити відповідний фізіологічний вплив на слухача.

У питанні дослідження музики в ефірах, відповідно елементів радіопрограм, що включають музику або самі є музичними одиницями, як уже зауважували, не вдається поки що відшукати спрямовані на вивчення МНЗ джерела. Переважно це дослідження, що вивчають просто використання музичних творів в ефірах, фонової музики, що супроводжують новини. Фонової музиці в новинах присвячено магістерське дослідження (Grogan, 2024). Автор зазначає, що на момент написання своєї роботи ефекти фонової музики вивчалися в художніх жанрах мовлення, однак дослідники обходять питання використання її в новинних подкастах. Актуальність дослідження ролі фонової музики в новинних подкастах очевидна, оскільки є дані, що фонова музика впливає на слухача таким чином, що він втрачає контроль за фейковістю, неправдивістю новин, а це явище небажане. Проте Гроган включає у фонову музику і заставки (intro, outro), хоч фонова музика не обмежується ними. Вона є ширшим елементом, який використовується для створення атмосфери та емоційного впливу протягом усього новинного подкасту.

Є дослідження про вплив музики в ефірах на розвиток національної самосвідомості на прикладі Нігерії (Окрекі, 2023). Методом опитування через анкету журналістів та слухачів зроблено висновок про позитивну оцінку слухачами Нігерії музичних радіопрограм як інструменту впливу на розвиток національної культури та національної самосвідомості громадян, а також цікавий висновок і про певне перебільшення журналістами такого впливу.

Про особливості поєднання музики, голосу, інших звуків, змісту в ефірах в історичному ракурсі розвитку радіоефірів читаємо в (Lewis, 2021). Проте у дослідженні не акцентовано увагу саме на музичних елементах чи на музиці як ефірному засобі. Можна лише здогадуватися про місце музичних елементів у розвитку радіопрограм.

У зарубіжних джерелах зустрічаються дослідження фонової музики в ефірах, зокрема в новинах (Carpentier, 2010), куди входять, як елементи, і МНЗ. Це дослідження базується на вивченні того, як ефективність реклами може бути покращена за допомогою музики, та як радіоновини можуть використовувати подібні методи. Зокрема, якою мірою збільшення складності фонової музики впливає на враження слухача? У двох експериментах це дослідження оцінює вплив фонової музики на обробку інформації та задоволення слухачів від радіоновин.

Загалом, фонова музика, яка передає позитивні почуття, нібито переносить ці почуття на бренд або продукт, представлений у рекламі, що приводить до збільшення наміру здійснити покупку. Чи можна такий підхід використати в новинах для їх запам'ятовування? Ідея пошуку музики мажорної чи мінорної, що відповідає новинному повідомленню, в радіоновинному випуску, не має сенсу, оскільки музика повинна була б змінюватися з кожною історією, які бувають то хорошими, то поганими. Натомість дослідження, що вивчають вплив просто збуджувальної музики на задоволення від сприйняття повідомлення та його запам'ятовування можна легше перенести на новинне середовище. Як висновок цього дослідження, музика загалом краще, ніж її відсутність, але занадто складний музичний фон негативно впливає на здатність слухачів запам'ятовувати новинну інформацію (Carpentier, 2010).

Про актуальність вивчення МНЗ

В обґрунтуванні до вибору теми свого дослідження О. Фомиця зазначає, що ХХІ століття позначено використанням маніпулятивно-пропагандистських технологій, тому «актуальними в такому контексті постають питання, пов'язані з використанням процесів психоакустичного впливу для досягнення певних цілей у процесі втілення технологій медіаманіпулювання та пропаганди, здійснення спеціально організованого комунікативного акту, спрямованого на учасника процесу соціальної комунікації з метою певної зміни

його поведінки» (О. Фомиця, 2020, с. 15). А з цією метою використовується й «слушно подане музично-шумове оформлення», до якого безперечно належать МНЗ.

Зі згаданого вище дослідження про позитивний вплив музичних радіопрограм на становлення національної самосвідомості громадян Нігерії (Окрекі, 2023), можна зробити висновок, що будь-які музичні елементи, які при цьому використовуються в ефірі, є досить важливими інструментами впливу. Так, забігаючи наперед, відзначимо, що у нашому дослідженні помітна позитивна реакція слухачів на МНЗ національного радіо та «Радіо Свобода», бо ці музичні заставки позначені національним колоритом.

Ми не зафіксували у науковій літературі прямої вказівки на актуальність вивчення МНЗ, проте опосередковано ця актуальність простежується, коли мова йде про необхідність вивчення музики в ефірі як фонові (background), музичної «підкладки» до програми (термін П. Мірошніченка), вивчення звукового образу програми. «Зрештою, на окрему увагу в наступних дослідженнях заслуговує саме діагностування слухачького сприйняття звукового образу регіональних радіопрограм» (Мірошніченко, 2019, с. 91), зауважує автор, що є дуже важливим для нас, оскільки наше дослідження присвячено вивченню комунікаційної функції МНЗ.

Типи та функції МНЗ

Розглядаючи основні елементи звукового оформлення ефіру, дослідниця Ю Любченко дотримується такої класифікації елементів:

- ID-джингл – ідентифікатор, що містить назву радіостанції й частоту мовлення;
- свіпер – тематична нарізка музичних композицій, що поєднує різні програмні елементи;
- лайнер – коротка фраза без музичного супроводу;
- заставка – звуковий елемент, що відкриває чи закриває програму;
- промо – рекламне повідомлення про нові проекти радіостанції;
- позивні – музична композиція, що відкриває й закриває ефір радіостанції (Любченко, 2016, с. 95).

Крім того, аналізуючи оформлення програм з функціональної точки зору, Ю. Любченко пише: «Насиченість сучасного життя та активність аудиторії диктують свої умови для оперативного інформування населення про найважливіші події в суспільстві. Однією з таких умов є зручна форма подачі інформації, легка й комфортна для сприйняття аудиторією. Тому в цьому контексті актуальним залишається оформлення програм інформаційного мовлення, що сьогодні включає:

- програмну заставку, яка має готувати слухача до сприйняття інформації;
- відбивку для позначення фіналу передачі;
- рубрики, що структурують матеріал» (Любченко, 2016, с. 77).

О. Фомиця у своєму дослідженні вводить поняття «знакового звуку» як «важливого, характерного та унікального звукового елементу, який використовується... для ідентифікації будь-якої конкретної події або явища в певний момент часу... Першими ж прикладами застосування знакового звуку в засобах масової інформації є використання радіостанціями позивних... Поступово, з появою мовних радіостанцій, позивними почали виступати мелодії у вигляді музичних уривків (джинглів), що звучать в ефірі перед початком передачі (Фомиця, 2019, с. 14). Сучасні знакові звуки – це: позивні радіостанцій; позивні новинних випусків на радіо або телебаченні (*ми розглядаємо їх у варіанті МНЗ*); позивні інформаційно-аналітичних і тематичних телерадіопрограм; тематичні музичні підведення. Як позивні використовується авторська музика професійних композиторів. Оцінюючи якість звучання сучасних позивних, слід звернути увагу на повноцінний спектр звукових частот у порівнянні з позивними минулих років. У новинних телерадіопрограмах музика

найчастіше також відіграє роль знакового звуку (позивних) на початку новинного випуску, а також для перебивки чи розбивки новинних випусків, фону, що супроводжує випуск від початку до кінця. Дослідження виявило, що мета музичного супроводу – посилення власне емоційного впливу на споживача (Фомиця, 2020, сс. 77, 142–143).

Описуючи різні типи позивних як знакових звуків, О. Фомиця дає такі характеристики:

«– знаковий звук (позивні) на початку новинного випуску. Зазвичай це яскравий музичний фрагмент тривалістю до 10 сек. У своєму музичному аранжуванні дуже часто має партії духових, струнних, або електронних інструментів, які створюють необхідне емоційне тло для привернення уваги слухача. Подібний підхід характерний для позивних випусків новин на Українському Радіо 1... або «Радіо Свобода» (США), а також позивних випусків новин «Факти» на телеканалі ICTV (Україна)... «Evening news» на телеканалі CBS (США) та ін. Як приклад, розглянемо позивні випуску новин на Українському Радіо 1. Розпочинаються вони з яскравого фортепіанного арпеджіо тривалістю 1 сек., після чого вступає потужна ритм-секція, яка супроводжується партією струнних, що пульсуюче грають напружені квартали. На шостій секунді позивних низький дикторський голос вимовляє слово «Новини», після чого стартує власне програма...

– елемент знакового звуку для позивних і перебивки чи розбивки новинних випусків. Використовується між темами (повідомленнями) переважно у новинних випусках радіостанцій і працює за принципом «свистка», щоб активувати увагу слухача після рівномірної та монотонної подачі тексту новини. Такий принцип музичного оформлення звичний для випуску новин «Радіо Рокс» (Україна)... BBC World Service News (Великобританія). Як правило, це фрагмент початкових позивних, або окреме інакше переаранжування їх частини. Потрібно зауважити: коли повідомляється про трагічні випадки (смерть чи загибель людей), тоді між новинними повідомленнями ставиться тиша. Саме вона слугує формою психоакустичного впливу на маси;

– музика, що звучить протягом усього новинного випуску. Зазвичай використовується для емоційного забарвлення як додаткова можливість впливу на слухача під час сприйняття інформації. Постійно використовується у випусках новин таких радіостанцій, як «Хіт FM», «Українське Радіо 1», «Radio ROKS» – Україна... та ін.» (Фомиця, 2020, с. 145–147).

«Детальне прослуховування новинних випусків Першого каналу Українського радіо показало, що програми традиційно починаються зі вхідної заставки, яка теж має потужну звукову компресію... Після цього диктор читає основну інформацію випуску на тлі ненав'язливої монотонної музики, періодично змішуючи її з коментарями інших учасників програми, що для привернення уваги подаються у повній тиші. Для переходів між темами використовуються не шумовий ефект, а короткий музичний елемент позивних, що також працюють за принципом «свистка» для активізації уваги слухача. Закінчується випуск позивними, повідомляючи про завершення подачі інформації» (Фомиця, 2020, с. 150–151).

Сербські дослідники у статті (Mihajlov Prokoročić, 2021) розглядають роль музики на радіо, виходячи з гіпотези, що головна роль (функція), яку музика сьогодні відіграє в радіопрограмах Сербії, пов'язана з реалізацією програмної концепції радіостанції. І незалежно від того, чи це музична програма, чи це музична радіостанція, чи це музична тема шоу, чи це музика в джінглах, – все одно основна функція музики ідентифікація радіо, його програмної концепції. У статті згадується факт використання музики в такій формі, як джінгл (музичний фрагмент зі слоганом), що виконує утилітарну функцію ідентифікації радіостанції чи радіошоу.

Досліджуючи історію джінглів та позивних (ID радіостанцій) у США, А. Панді (Pandí, 2014) розглядає джінгли на різних радіостанціях для різних радіожанрів на основі типо-

логічних звукових характеристик²⁰. Крім того, автор зауважує, що важливою об'єднаною функцією для всіх джінглів є «асоціація», тобто здатність джінгла активувати думку слухача, коли він чує (не обов'язково слухає!) «радіодзвінок», подібний до тих класичних 3 або 4 нот мідних інструментів із ударними. Це щось важливе для свідомості. Це те, до чого люди уважно ставляться, коли вони, наприклад, готують їжу, їдуть в машині або просто розмовляють у вітальні. Ось чому більшість програм новин мають подібну структуру.

Методика дослідження

На час огляду літератури у цій статті найбільш масштабне дослідження позивних у новинах зроблено О. Фомицею. «Для детальнішого розгляду механізму використання музики у випусках новин як засобу психоакустичного впливу проаналізували деякі з відомих вітчизняних і зарубіжних телерадіопередач... Загалом розглянуто 100 одиниць новинних телерадіопередач за 2018 р.» (Фомиця, 2020, с. 147–148).

Методика, яку використав Фомиця, включає спостереження, яке стало базовим під час вивчення звукового маніпулювання, що його здійснюють ведучі інформаційно-аналітичних програм. Моніторинг телемовників України, Сполучених Штатів Америки та Російської Федерації, а також частоти переглядів інформаційно-аналітичних передач, дав змогу відібрати найбільш знакові телепрограми в інформаційному просторі держав. Моніторинг у поєднанні з типологічним аналізом та спостереженням слугував під час визначення прийомів психоакустичного впливу, що використовуються у телевізійних ток-шоу, а також музичного супроводу телерадіопрограм. За допомогою контент-аналізу з'ясовані взаємозв'язки між тематикою змісту й кількісними звуковими параметрами. Для визначення характеру частотного впливу голосу на слухача застосовано метод спектрального аналізу музичного супроводу, який показує, зокрема, значну еквалізацію – «регулювання тембру аудіосигналу за допомогою зміни амплітуди його частотних складових» (Фомиця, 2020). Методика автора щодо вивчення психоакустичного впливу, зокрема, новинних заставок виявилася досить зручною для типологізації заставок, їх ретельного опису та прогнозування впливу на слухача, а не дослідження власне впливу.

«Отже... а) емпіричну базу дослідження склали понад 450 одиниць новинних, політичних та інформаційно-аналітичних телепередач, 100 рекламних блоків передвиборчої агітації; б) одним зі способів є використання музики в якості знакового звуку. До них відносяться позивні радіостанцій, новинних випусків на радіо або телебаченні, інформаційно-аналітичних і тематичних телерадіопрограм. У порівнянні з позивними минулих років сучасні мають повноцінний частотний спектр і ефект потужного динамічного стиснення (компресія), що приводить до гучнішого й наполегливішого звучання; в) музичне оформлення новинних випусків телерадіопрограм носить мінімалістичний характер: спостерігається явна схожість новинних випусків українських і зарубіжних телерадіокомпаній. Різниця переважно полягає в особливостях оформлення анонсів і перебивок між темами та принципово не впливає на мінімалізм використання музики» (Фомиця, 2020, с. 160–161).

Цікавим методичним підходом позначено дослідження (Grogan, 2024), який досліджував власне вплив на слухачів. У тексті документа методика дослідження фонові музики має кілька ключових особливостей, які стосуються її використання, включаючи intro (за-

²⁰ <http://www.reelworld.com/>

http://www.tmstudios.com/index.php/jingles/news-talk/item/kg0-san-francisco?category_id=8

ставка на початку) та outro (заставка в кінці) як елементів фонової музики. Ось основні моменти.

Особливості методики дослідження фонової музики:

1. **Вибір музичних характеристик:**

- Фонова музика була створена з урахуванням двох основних характеристик: **валентності** (позитивна чи негативна) та **збудження** (високе чи низьке). Це дало змогу дослідникам оцінити вплив різних комбінацій музики на емоції, ставлення та «транспортованість» (тобто зануреність у тему, перебування в ній і відволікання від реальності) слухачів.

2. **Розташування музики:**

- Фонова музика була розміщена у трьох ключових частинах подкасту:
 - **Intro:** Музика звучала протягом перших 10 секунд, а потім поступово згасала під час вступного тексту (25 секунд).
 - **Основна частина:** Музика не звучала під час основного тексту та діалогів, але знову з'являлася приблизно на 60 секунд у момент, коли розповідь переходила до важливих фактів або емоційних моментів.
 - **Outro:** Музика звучала наприкінці подкасту протягом 40-60 секунд.

3. **Типи музики:**

- Було створено чотири типи музики, які відповідали різним комбінаціям валентності та збудження:
 - **Щаслива** (позитивна валентність, високе збудження).
 - **Спокійна** (позитивна валентність, низьке збудження).
 - **Тривожна** (негативна валентність, високе збудження).
 - **Сумна** (негативна валентність, низьке збудження).

4. **Тривалість музичних фрагментів:**

- Загальна тривалість музики в кожному подкасті становила приблизно 90-95 секунд. Це включало intro, outro та додаткові музичні вставки.

Процедури дослідження intro та outro як елементів фонової музики:

• **Intro:**

- Музика звучала самостійно протягом перших 10 секунд, а потім поступово згасала під час вступного тексту. Це було зроблено для того, щоб створити емоційний тон і залучити слухача до подкасту.

• **Outro:**

- Музика звучала наприкінці подкасту, супроводжуючи заключні моменти розповіді. Її тривалість варіювалася від 40 до 60 секунд залежно від умов експерименту.

Висновок:

У методиці дослідження **intro** та **outro** розглядаються як важливі елементи фонової музики, які впливають на емоційний тон подкасту та сприйняття слухачів. Вони були інтегровані у загальну структуру музичних фрагментів і використовувалися для створення емоційного контексту на початку та наприкінці подкасту.

Вибірка слухачів:

1. **Рекрутинг:**

- Учасники були набрані через платформу Prolific, яка забезпечує доступ до зареєстрованих осіб для участі в дослідженнях за компенсацію.
- Учасники були з США і отримували \$4.00 за участь.

2. **Розмір вибірки:**

- Планувалося залучити 390 учасників, але через обмеження фінансування було набрано 333 учасники.
- З них 41 учасник залишив дослідження, а 2 учасники відкликали свою згоду після завершення. У фінальному аналізі взяли участь 290 осіб.

3. **Демографічні дані:**

- Учасники були різного віку (середній вік близько 37-40 років), статі (чоловіки, жінки, небінарні), раси (білі, афроамериканці, азіати інші) та рівня освіти (від середньої школи до професійних ступенів).

За даними дослідження Грогана результати впливу фонової музики на слухачів такі:

Загальний вплив фонової музики:

• **Вплив фонової музики на емоції (афект):**

- Не було виявлено значного впливу фонової музики (включаючи intro та outro) на позитивний чи негативний афект слухачів.
- Результати показали, що музика, навіть якщо її валентність і збудження були узгоджені з текстом, не мала значного впливу на емоції слухачів.

• **Вплив фонової музики на ставлення (attitude):**

- Не було значного впливу фонової музики на зміну ставлення слухачів до теми подкасту (газовидобування).

• **Вплив фонової музики на "транспортованість" (transportation):**

- Фонова музика не вплинула на рівень «транспортованості» слухачів, тобто їх залучення до історії.

Вплив intro та outro:

• **Intro:**

- Музика звучала самостійно протягом перших 10 секунд, а потім поступово згасала під час вступного тексту. У тексті немає даних, які б показували окремий вплив intro на слухачів.

- **Outro:**

- Музика звучала наприкінці подкасту протягом 40-60 секунд. У тексті також немає даних, які б показували окремий вплив outro на слухачів.

Висновок:

Фонова музика, включаючи **intro** та **outro**, не мала значного впливу на емоції, ставлення чи «транспортованість» слухачів. Основний вплив на слухачів був пов'язаний із **нарративним фреймом**²¹ (економічна вигода чи екологічні наслідки), а не з музикою.

Інші факти вивчення МНЗ

З історії виникнення позивних. Розглядаючи історію виникнення музично-шумових ефектів в ефірах, Ю. Любченко зазначає, що «навіть затяті скептики змушені були визнати, що музично-шумові ефекти, як і слово, можуть мати семантичне значення. Як результат, з'явилися позивні радіо, що ідентифікували станцію («Реве та стогне Дніпр широкий» – Перший канал Національного радіо України), звуки точного часу, що лунали з початком кожної години, гімн країни, який сповіщав про початок нового ефірного дня тощо» (Любченко, 2016, с. 43).

«Не менш яскравим прикладом є позивні першої програми Українського радіо, що звучали за часів УРСР та у 90-х роках ХХ ст. В основу ліг мотив пісні Д. Крижанівського на вірші Т. Шевченка «Реве та стогне Дніпр широкий» (Фомиця, 2020, с. 140). Автор дослідження констатує факт зміни підходу до звукової компресії у позивних – процесу зменшення динамічного діапазону звукового сигналу. «Порівнявши осцилограми позивних минулих років і сучасних того ж Українського радіо... спостерігаємо відсутність будь-якої компресії в першому випадку й ефект потужного динамічного стиснення у другому» (Фомиця, 2020, с. 144).

Звуковий образ. Серед проаналізованих наукових джерел, які так чи інакше стосуються теми МНЗ, виділяються роботи, в яких розглядаються поняття фонові музики, звукового образу, куди за визначенням входять і заставки, джінгли, позивні, проте вони окремо не досліджуються. Так, П. Мірошніченко пише, що «слово, музика та шуми – формотворчі виражальні засоби радіомовлення – становлять звуковий образ радіомовлення в цілому як системи, ефективне функціонування якої полягає в цілеспрямованому та мотивованому впливі на реципієнта, насамперед на когнітивні процеси та поведінку в цілому. Тому, власне, й варто звернути належну увагу на звуковий образ радіомовлення загалом як медіаефект» (Мірошніченко, 2013, с. 251). Автор стверджує, що звуковий образ радіомовлення лишається незмінним, виступаючи синтезованим за природою медіаефектом, який має стабільно високий суєстивно-інтенціональний потенціал впливу на масову аудиторію, і що звуковий образ радіомовлення як медіаефект потребує подальших теоретичних і емпіричних досліджень у когнітивних галузях медіастудій, психології, лінгвістики, культурології (Мірошніченко, 2013, с. 253).

²¹ Наративний фрейм – це спосіб представлення інформації у вигляді історії, яка організована навколо певної теми або концепції, що впливає на сприйняття аудиторією. Він задає контекст, акценти та емоційний тон, через які слухачі або читачі інтерпретують зміст. Наративний фрейм – це потужний інструмент, який впливає на емоції, ставлення та залученість аудиторії. У дослідженні (Grogan, 2024) він мав значно більший вплив на слухачів, ніж фонова музика.

Висновки

Огляд наукової літератури, доступної за електронними каталогами та глобальним мета-пошуком в інтернеті, здійсненим штучним інтелектом, стосовно висвітлення результатів досліджень МНЗ підводить до висновку, що ця тема є вузькоспеціалізованою та малодослідженою, проте з вказівками авторів досліджень на необхідність вивчення будь-яких музичних ефірних засобів як інструмента впливу на масову аудиторію. Цей огляд джерел підказав перспективні напрями можливих досліджень для перевірки гіпотези про те, що МНЗ, як елемент фонові музики, може відволікати увагу слухача від змісту новинного повідомлення, що гальмує його когнітивні процеси на виявлення дезінформації. Поряд із важливими функціями, які виконують МНЗ (ідентифікації програми, радіостанції, викликання зацікавленості, позитивного налаштування на сприймання ефіру і т.д.) залежно від типу, – МНЗ можуть викликати негативні емоції і налаштовувати слухача на аперцептивне, упереджене сприймання новин. Є різні типи МНЗ, але найважливішим типом для новин є тонізуючі, активуючі, збуджувальні музичні ерготропні фрагменти, проте таке твердження потребує експериментальної перевірки.

Декларація генеративного штучного інтелекту та технологій за допомогою штучного інтелекту в процесі написання.

Під час підготовки цієї статті автор використовував ChatGPT4o для пошуку наукових джерел. Після використання цього інструмента автор перевіряв та аналізував запропоновані джерела. Також було використано інструмент AI Assistant, інтегрований в Adobe Acrobat Online, для аналізу змісту джерел. Автор статті несе повну відповідальність за коректне використання і цитування джерел.

Додаток

Таблиця 1.
Особливості ерготропної та трофотропної музики, відповідно до фізіології впливу на організм людини

Засоби музичної виразності	Ерготропна	Трофотропна
Ритм	Пунктирний, акцентований, підкреслена ударна пульсація	Відсутність виражених акцентів, ритми менш підкреслені та ударні
Музична артикуляція	Уривчасто, окремо, чітко, карбуючи (наприклад, staccato, non legato, marcato, martellato)	Переважає зв'язне, плавне звуковедення (наприклад, legato, legatissimo)
Лад	Частіше мажорний	Переважає мінорний
Темп	Частіше помірно швидкий, поступове прискорення, прискорений, швидкий (від 80–95 у.о. за метрономом та вище) – наприклад, moderato, con moto, allegretto moderato, allegretto, animato assai, allegro, vivace, presto	Помірно повільний та повільний (від 50–60 у.о. за метрономом та нижче) – наприклад, largo, largamente, adagio, lento, lentamente
Динаміка та відтінки гучності	Переважання forte, активність, наявність різких злетів та не менш раптових падінь мелодії – наприклад, sforzando, forte, fortissimo, crescendo, subito piano	Невисока гучність звучання, характерна поступовість розвитку з відсутністю різких злетів мелодії (piano, mezzo-piano, pianissimo, diminuendo, poco a poco)

Примітка. Таблицю взято з (Савельєва-Кулик, 2014, с. 49–50).

Посилання

- Brown, S., Merker, B., Wallin, C. (2001). *The origins of music*. MIT Press.
- Carpentier, F. R. D. (2010). Innovating Radio News: Effects of Background Music Complexity on Processing and Enjoyment. *Journal of Radio & Audio Media*(17), 63–81.
- Grogan, R. P. (2024). *Feeling the story: Background effect in news podcasts*. Master's thesis [Master's thesis, Harvard University]. <https://dash.harvard.edu/server/api/core/bitstreams/b69eabc3-0b93-4d3d-89ba-89c9b2036b09/content>
- Lewis, P. M. (2021). "A Claim to Be Heard": Voices of Ordinary People in BBC Radio Features. *Revue Française de Civilisation Britannique, XXVI-1*. <https://doi.org/10.4000/rfcb.7681>
- Mihajlov Prokopović, A., Vujović, Marija (2021). Music and the radio. *FACTA UNIVERSITATIS. Series: Visual Arts and Music*, 7(2), 97–106. <https://doi.org/10.22190/FUVAM2102097M>
- Okpeki, P. I., Erubami, J. A., Ugwuoke, J. Ch., Onyenye, T. P. (2023). Contribution of Radio Musical Broadcasting to National Development in Nigeria: A Media Practitioners and Audience-Based Survey in Delta State, Nigeria. *Studies in Media and Communication*, 11(6). <https://doi.org/10.11114/smc.v11i6.6120>
- Pandi, A. (2014). A Historical Approach To Radio Jingles & Station Ids. https://www.academia.edu/10879365/A_Historical_Approach_To_Radio_Jingles_and_Station_Ids
- Rizun, A., Bielinska, I. (2025). Методичні підходи до вивчення функцій музичних новинних заставок. Препринт [Methodological approaches to studying the functions of musical news screensavers. Preprint]. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15380632>
- Баранова, В. О., Копитова, А. В. (2016). Значення музики та її вплив на свідомість людини [The meaning of music and its influence on human consciousness]. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*(1), 97–102.
- Гай, А. (2023). Написання ефективного огляду літератури [Writing an Effective Literature Review] (М. Прихода, Trans.; М. Женченко, Ed.).
- Любченко, Ю. В. (2016). Виразальна система радіожурналістики [Expressive system of radio journalism].
- Мірошниченко, П. В. (2013). Звуковий образ радіомовлення як медіаефект [The sound image of radio broadcasting as a media effect]. *Наукові записки інституту журналістики*, 52, 250–254.
- Мірошниченко, П. В. (2019). Звуковий образ регіональної радіопрограми в контексті провідних тенденцій розвитку медіаринку [The sound image of a regional radio program in the context of leading trends in the development of the media market]. *Наукові записки інституту журналістики*, 2 (75), 85–94. <https://doi.org/10.17721/2522-1272.2019.75.6>
- Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів [Fundamentals of methodology and organization of scientific research: Textbook for students, cadets, postgraduates and assistant professors]. (2010).. (А. Є. Конверський, Ed.). Центр учбової літератури.
- Патер, А. Р. (2021). Виконавські виміри української сакральної музики [Performance Dimensions of Ukrainian Sacred Music]. [На здобуття наукового ступеня доктора філософії., Львівський національний університет імені Івана Франка]. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpgclefindmkaj/https://svr.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/5/2021/06/%D0%94%D0%B8%D1%81%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%9F%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80.pdf>
- Савельєва-Кулик, Н. О. (2014). Музична терапія в інтегративній медицині: навч. посіб. для лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти [Music therapy in integrative medicine: a teaching aid for doctors-students of postgraduate education institutions (faculties)]. Інтерсервіс.
- Соловей, Я. Г. (2015). Музика у духовному розвитку особистості [Music in the spiritual development of the individual]. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*(1 (1)), 121–125.
- Фомиця, О. (2019). Музичне оформлення новинних телерадіопрограм як засіб впливу на маси [Musical design of news television and radio programs as a means of influencing the masses]. *Соціокомунікаційне середовище: теорія та історія*, 2, 13–21. [https://doi.org/10.21272/Obraz.2019.2\(31\)-13-21](https://doi.org/10.21272/Obraz.2019.2(31)-13-21)

- Фомиця, О. (2020). Психоакустичний вплив на масову свідомість у соціокомунікаційній системі суспільства [Psychoacoustic influence on mass consciousness in the socio-communication system of society]. [дисертація, Класичний приватний університет]. Запоріжжя.
- Фомиця, О. Л. (2020). Психоакустичний вплив на масову свідомість у соціокомунікаційній системі суспільства [Psychoacoustic impact on mass consciousness in the socio-communication system of society] : автореф. дис. [автореферат, Класич. приват. ун-т]. Запоріжжя.

Надійшла до редакції 04.05.2025

Прийнято до друку 15.05.2025

Оприлюднено 24.06.2025